

Kritiek

op beleid

en aanleg

Floriade

Louis Le Roy laat de natuur alles doen

door WIECHER HULST

Louis Le Roy, de ecologische tuinman uit Oranjewoud, verklaart zich voor de telefoon gaarne bereid, zijn ideeën te bespreken tegen de achtergrond van de Amsterdamse Floriade. „Maar u moet wel bedenken, de Floriade is een tentoonstelling van gekweekte produkten, en ik houd mij met iets heel anders bezig.”

Zijn atelier loopt bijna ongemerkt door in zijn wonderbaarlijke tuin. Gezeefd namiddaglicht valt schuin op de bast van een zilverkleurige abeel. Le Roy zegt: „Kijk eens, wat prachtig, hij glanst als paling”.

— Hans Redeker omschreef twee maanden geleden in NRC/Handelsblad de Floriade als „supertuin der cultuurbachren”. Hij doelde vooral op het ontbreken van beeldhouwkunst. De vraag is, geldt die cultuurlaag ook voor de daar vertoonde tuinarchitectuur. U zei wel, het is een tentoonstelling, maar het blijft bestaan als Amstelpark, een stuk leefklimaat voor de omwonenden dus.

Le Roy: „Dan moet je wel twijfelen of het de juiste opzet is. Het is net als met de Eiffeltoren, die is ook overgebleven van de wereldtentoonstelling”.

„De natuur is natuurlijk niet te vatten binnen de termijn van een tentoonstelling. Wat er staat is allemaal zeer kunstmatig. Ik geef Redeker wel gelijk, dat je de boelende kunst daar mist. Maar je mist de kunst helemaal in het leven van nu”.

„Ik heb pas nog gezegd, als je de estetica als norm gaat stellen voor het omgaan met natuurlijk materiaal, dan ga je altijd de mist in, want de natuur laat zich niet via onze esthetische normen redigeren. Daar is-ie helemaal niet voor gemaakt”.

Eenzijdig

„Dan heeft die tentoonstelling ook een economisch aspect. De Floriade wordt gefinancierd, er zitten economische belangen aan vast, en dat je dan straks wat overhoudt voor de stad Amsterdam, dat is een doekje voor het bloeden. De Floriade is streng geselecteerd vanuit dat economisch gezichtspunt, en ik vind dat je zo het publiek met een vrij eenzijdig cultuurbeeld opscheept.”

„In de natuur zit een bepaald systeem en wij belemmeren die organisatie steeds omdat wij er met onze eigenwijze vingers tussen zitten. Wij knippen die natuur niet alleen in sterretjes en ovaaltjes en zonnetjes, maar we bestrooien en bestuiven en bepoieren hem ook. De natuur laat natuurlijk om zulke stuntelige dingen”.

Couveuze

„Maar op de Floriade ben je helemaal niet met natuur bezig — dat is een grapje. Alles wat er staat is door kwekers gemaakt. Het zijn eigenlijk couveuzegevallen, trouwens de mens heeft zichzelf helemaal in een couveuzetoestand geplaatst omdat wij ons beschermen met al die medische toestanden en zo”.

— Zou het niet mogelijk geweest zijn op de Floriade ook een ecologische tuin te maken?

Le Roy: „Dat zou wel mogelijk geweest zijn, maar dan kom je wel gewoontes te liggen. Je kunt moeilijk aan het ene eind van de tentoonstelling iemand vertellen dat hij alles moet kopen en aan het andere eind een terreintje openen en zeg: kijk, hier is het zo doet heb je niets nodig. Dan voel je wel waar de schoen wringt”.

Energieverlies

„Als je ecologisch gaat denken, moet er in de maatschappij wel een enorm stuik veranderen want wij zitten juist in een extreme verbruikseconomie. Alles wat de te-

Vanochtend heeft prins Bernhard in het paleis op de Dam een Zilveren Anjer uitgereikt aan drie Nederlanders die zich op cultureel gebied verdienstelijk hebben gemaakt. Over het werk van twee van hen — Manes Gans en Frans Nieuwboer — heeft deze krant vorige week al bericht.

De derde is Louis le Roy.

Deze schilder en tekenleraar heeft zijn bekendheid en betekenis te danken aan zijn praktische toepassingen van de ecologie, de wetenschap die de betrekkingen bestudeert tussen organismen — dierlijk en plantaardig — en hun omgeving. Zijn bekendste project is dat in de Kennedylaan in Heerenveen.

Zes jaar geleden begon Le Roy

'Wilde' tuin met anjer bekroond

daar de grond uit te graven en er opnieuw stenen in aan te brengen. Daardoor ontstonden verschillen in hoogte en in grondwaterstand.

Op een ogenschijnlijk chaotische manier werden zonder een tever bepaald plan bomen, heesters en struiken geplant. Verder moest de natuur het werk zelf doen. Le Roy en zijn medewerkers bleven verder met hun vingers van het project af. Brandnetels lieten zij

staan, omdat die in de opeenvolging van de verschillende plantengemeenschappen hun eigen functie hebben: onkruid (volgens Le Roy is dat woord onzin; er is geen onkruid, alleen kruid) groeit waar het dat verkoos, slakken konden hun gang gaan omdat de natuur ook hen niet voor niets op aarde heeft gepoot.

Nu, zes jaar later, zijn de huisblokken aan de Kennedylaan

gescheiden door een anderhalve kilometer lang en 18 meter breed landschap, dat een ongeloofwaardige verscheidenheid tentoon spreidt. „Hier en daar lijkt het wel honderd meter breed”, zegt Le Roy.

Het project aan de Kennedylaan is maar een deel van Le Roys praktische toepassing van de ecologie. Het begon negen jaar geleden in zijn tuin achter zijn huis in het Friese Oranjewoud. Daar bracht hij voor het eerst zijn opvatting in de praktijk, dat de mens door zijn op winst gebaseerde productiecultuur de natuur degradeert en terug moet keren van zijn geldeconomie naar een soort levenseconomie, „waarin de natuur de meester is”. In zijn atelier aan die tuin had dit gesprek plaats.

Louis le Roy in zijn eigen tuin in het Friese Oranjewoud

genpool van ecologisch denken is, dan doen we. Niet alleen op het gebied van de Floriade, overal. De Floriade is een deel ervan omdat ik ook in dat systeem zit.”

„Het eerste dat moet veranderen is ons energieverbruik, dat ligt helemaal verkeerd. We vermorsen en vernooien enorm. En die arbeid en die kosten die aan de Floriade zijn besteed, die vind ik dan ook een soort energieverlies.”

— Er is dus een natuurlijke tegenstelling tussen onze verbruikseconomie en het ecologische systeem?

Le Roy: Ja. Het allerbeste economisch systeem dat er is, dat is het economisch systeem van de natuur.

Dat loopt al miljarden jaren en we moeten ons niet verbeelden...

— Maar kunnen wij dat systeem in de praktijk benaderen?

Le Roy: „Natuurlijk wel. Er zijn volken genoeg die dat doen. Maar die stellen geen eisen boven de relatie die zij met de natuur hebben. Dat zijn „primitieve volken” die wij nu ontwikkelingshulp geven. Wij zeggen: zij hebben geen cultuur. Nee, zo is het niet, ze hebben onze overdaad niet, maar als we die daar brengen dan vernietigen we hun systeem.”

— Toch wordt juist in veel ontwikkelingslanden enorme rooibouw gepleegd. Neem de ontbossing die op het ogenblik op grote schaal in Brazilië

plaatsheeft en neem de vergiftiging met DDT om de zogenaamde groene revolutie door te kunnen voeren.

Woestijnen

Le Roy: „Die groene revolutie, dat is het werk dat wij daar introduceren. Ja natuurlijk, als de blanken ergens komen, dan slaan ze alles stuk. Zo kreeg ik net de schrik van mijn leven toen ik hoorde dat in Centraal Afrika nu ook weer de bossen tegen de vlakte gaan. En in Suriname gaat Bruynzeel met een Amerikaanse houthandelaar eventjes de bossen aanvallen. Maar die klap krijgen we terug van de natuur. Er is maar één natuurlijk systeem dat alles reguleert en dat is het systeem van de bossen.

Als we zo doorgaan wordt de hele wereld kaal. Praktisch alle woestijnen zijn mensenwerk, behalve de Kalahari. Ik zou zeggen, begin nou eens met de woestijnen te heroveren. Maar wat doen we? We maken weer nieuwe woestijnen!”

„Het wordt meer dan tijd dat de denksystemen van het westen de andere systemen als contracultuur accepteren, of dat ze beide systemen in elkaar laten doorlopen. Je zou de wereld dus eigenlijk moeten reorganiseren en zeggen: de monocultures die laat ik doorgaan, maar de terreinen waarop zij bezig zijn, die omschrijf ik strikt als behorende bij die soort monocultuur. Dus

aparte gebieden voor landbouw, veeteelt, bosbouw, industrie enzovoort. En tussen die gebieden zouden stroken moeten liggen met een enorme verscheidenheid en die gebieden werken op een manier tegengesteld aan die in de omschreven gebieden.”

— Dan krijg je wel dat de ontwikkelingslanden ons verwijten, dat wij van hun land een enorm natuurreservaat maken waar we onze toeristen heen sturen en onze grond- en voedingsstoffen er vandaan halen, terwijl we onze eigen gebieden reserveren voor de technologie, de grotere materiële welvaart dus. Le Roy: „Dan zou je wel die mensen moeten laten zien, dat als je technologisch gaat denken, dat je dan verre van een gelukkig mens gaat worden.”

Cultuurarm

De vraag is of zij dat van ons nog willen aannemen.

Le Roy: „Dat is inderdaad de vraag, maar dat kunnen wij aantonen door dingen van hun cultuur over te nemen, want wij zijn eigenlijk een enorm cultuurarm volk geworden. Kijk maar hoe onze steden verpauperen, de getto's die we bouwen, dan hoeven we ons echt niet op de borst te kloppen. Nee ik ben echt niet zo trots dat ik tot deze cultuur behoor zo langzamerhand.”

— Volgens het MIT-rapport voor de Club van Rome komt er een punt dat het afgelopen zal zijn met de mensheid, als we niet tijdig ingrijpen. Volgens Ehrlich is de overlevingskans voor ons ook in dat geval maar twee procent, volgens prof. Kaiser dertig en u zei in Revue: volgens mij is het min tien. Volgens u zijn we dat punt dus al gepasseerd. Zou je kunnen zeggen dat wat nu aan de hand is, dat proces van langzame zelfvergiftiging van de mensheid, dat je dat ook kunt zien als een biologisch zelfreinigingsproces van de geschiedenis, die bezig is om die tijdelijke tussenfase van erwas-eens-een-mensheid-op-aarde weg te vagen?

Duivels

Le Roy: Dat vind ik een erg leuke gedachte want daar ben ik het helemaal mee eens. Ik ben tot de conclusie gekomen dat de mensheid bezig is zichzelf uit het natuurlijk proces te draaien. De mens is bezig, omdat-ie kennelijk nooit de betekenis van de natuur als reserve, als voorraadkamer en als systeem gesnap heeft, met een soort indianengehul en een triomf dans zich meester te maken van de schatten der aarde en ze op te souperen. En nu krijgen we de rekening gepresenteerd in de vorm van degradatie. En als de mens zich straks uit de cultuurgeschiedenis heeft gedraaid, dan blijven alle planten en beesten over en die zijn blij dat ze eindelijk verlost zijn van deze duivels die zich menselijk noemden. En de ecologische ontwikkeling gaat gewoon door minus de mens. Ik geloof niet in de continuïteit van het menselijk ras.

Ik geloof wel dat de grondstoffen waar de geologie miljarden jaren nodig heeft gehad, dat als de mens die opgesoupeerd heeft en zelf verdwenen is, dat over weer eens miljarden jaren een soortgelijke formering van bepaalde stoffen kan ontstaan en dat dan de voorwaarden geschapen zijn voor een bepaald ras dat die dingen nodig heeft en dat dan dus ook ontstaat.

— In het groot dus hetzelfde als wat in uw tuin in het klein gebeurt: op een gegeven ogenblik zijn er brandnetels en op een volgend ogenblik zijn ze verdwenen.

Le Roy: „Ja! want ze zijn niet meer nodig. Ik geloof dat de mensheid rustig zichzelf kan laten ondergaan. Dan is-ie eruit, maar de wereld draait doodrustig verder natuurlijk”.

„En als je nou weer de Floriade neemt, dan geloof ik dat dat een soort verdovingstoestand is. De mensen moeten er kijken naar die prachtige kleuren en ze moeten die heerlijke geuren ruiken, maar ik zeg: het is doodgevaarlijk dat zo'n spiegel die je de mensen voorhoudt, de gang van zaken achter het natuurlijk proces eigenlijk maskeert.”

(ADVERTENTIE)

haring

daar blijft 'n mens gezond bij!